

בס"ד. ש"פ פינחס, י"ד תמוז (מאמר ב), ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

שאו ידיכם קודש וברכו את הוי"ו¹. ומדייק בזה בעל הגאולה במאמרו לפני ארבעים שנה, ביום הש"ק פ' פינחס תרפ"ז (במאמר השני² שאמרו בסעודת הש"ק בסעודת הודאה³), דצריך להבין מ"ש וברכו את הוי"ו, הלא כל הברכות וכל ההמשכות וכל הגילויים הם משם הוי"ו, א"כ מהו ענין וברכו את הוי"ו, שצריכים לברך את שם הוי"ו. ונקודת הביאור בזה, שיש הוי"ו דלתתא והוי"ו דלעילא, ועז"נ שאו ידיכם קודש וברכו את הוי"ו, שע"י העבודה דשאו ידיכם קודש נעשה הענין דברכו את הוי"ו, להמשיך תוס' אור והגילוי בהוי"ו דלתתא, ואז יברכך הוי"ו⁴ דלעילא. והברכה היא מציון⁴, שמתגלה נקודת הנשמה, בחי' היחידה (כמבואר במאמרי ציון במשפט תפדה בלקו"ת⁵ ובכ"מ⁶). ועי"ז נשלמת הכוונה האמיתית דעושה שמים וארץ⁴, והיינו שיהי' קיומם של שמים וארץ ע"י קיום התומ"צ שע"פ עבודה שבלב, דאז הוא שלימות הג' עמודים דתורה מצוות ועבודה אשר עליהם העולם עומד⁷.

ויש לקשר ענין זה עם פרשת השבוע, שבה נאמר⁸ ביום השמיני עצרת תהי' לכם גו' והקרבתם גו' פר אחד איל אחד גו', כדאיתא בגמרא⁹ פר יחידי למה כנגד אומה יחידה, שענין זה קשור עם בחי' היחידה, שענינה הוא שמקבלת מבחי' יחיד¹⁰, יחידו של עולם, שזהו ענינה של בחי' ציון, כנ"ל.

(ב) **וממשיך** במאמר, ולהבין זה בעבודה בנפש האדם בדרכי העבודה ע"ד החסידות, הנה אמרו רז"ל¹¹ שלש תכיפות הן, תיכף לסמיכה שחיטה, תיכף לנטילת ידיים ברכה, תיכף לגאולה תפלה כו'. א"ר

(1) תהלים קלד, ב.

(2) סה"מ תרפ"ז ע' ריז ואילך.

(3) ראה ספר השיחות תרפ"ז ע' 173.

(4) תהלים שם, ג.

(5) דברים א, ב ואילך.

(6) ד"ה ציון במשפט תפדה תשט"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 57. וש"נ.

(7) אבות פ"א מ"ב — הפרק שלומדים ביום הש"ק זה.

(8) פרשתנו כט, לה.

(9) סוכה נה, ב.

(10) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. סה"מ

(11) ירושלמי ברכות פ"א ה"א.

(6) תשט"ו ע' קצ ואילך). ובכ"מ.

יוסי ב"ר בון, כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה, אין פסול נוגע באותו קרבן וכו'. ומבאר, שג' דברים אלו, סמיכה ושחיטה, נטילת ידים וברכה, וגאולה ותפלה, הם העבודה האמיתית והפנימית בהג' ענינים, עבודה שבלב זו תפלה¹², קיום המצוות שהו"ע גמילות חסדים, ולימוד התורה שהו"ע גאולה, כפי שממשיך לבאר בפרטיות.

ומבאר במאמר, שהתחלת העבודה היא עבודת התפלה, דתפלה היא ¹²³⁴⁵⁶⁷תמורת הקרבנות¹³, וראשית העבודה בהבאת הקרבן הוא בסמיכה¹⁴, דכתיב¹⁵ וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו, דע"י הסמיכה הוא הרצאת הקרבן. והענין הוא, דהנה, ענין הסמיכה הוא בעשר אצבעות הידים שהם נגד ע"ס, כדאיתא בס"י¹⁶ ע"ס בלי מה מספר עשר אצבעות, ובברכת יעקב את בני יוסף כתיב¹⁷ שכל את ידיו, ואיתא בבחי, שהוא בחי' ח"ע להמשיך משם מקור הברכה. וכן ביהושע כתיב (בפרשתנו¹⁸) ויסמוך משה את ידיו עליו [וכפירוש רש"י שמשה עשה זאת בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטווה, שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך¹⁹, והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש, ומלאו חכמתו בעין יפה], שהוא המשכה מבחי' ע"ס, שראשיתן הוא בחי' חכמה. וכמו"כ יובן ענין הסמיכה על הקרבן, שהאדם בגימטריא מ"ה²⁰, ממשיך בחי' אור עליון על הבהמה, בגימטריא ב"ן²¹, בכדי שתוכל להתעלות וכו'.

ג) **ויש** להוסיף (במאמר המוסגר) בהמוזכר לעיל אודות הסמיכה שסמך משה את יהושע, שהיתה באופן שנתן לו את הכל בחייו, שעד"ז מצינו גם אצל בעל הגאולה, שנסמך לנשיאות בחיי אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שנתן לו את הכל כו'. והרי זה ענין מיוחד שלא מצינו דוגמתו אצל שאר רבותינו נשיאינו, אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא²², החל מהבעש"ט, שבשנה הראשונה שלאחרי הסתלקותו הי' בנו ממלא מקומו, ורק לאח"ז עברה הנשיאות להרב המגיד²³ [וגם אז, הנה במשך כמה שנים הי' סבור בעל התולדות שענין הנשיאות אינו שייך

(12) תענית ב, א.	(19) שם, יח.
(13) ברכות כו, א"ב.	(20) ראה עץ חיים שער יו"ד (שער התיקון)
(14) ראה גם סה"מ תרל"א ח"א ע' רכח	פ"ג. שער לח (שער לאה ורחל) פ"ב. ובכ"מ.
ואילך. תרנ"ג ע' קפד ואילך.	(21) ראה ספר הליקוטים להאריז"ל שמיני יא, ב.
(15) ויקרא א, ד.	(22) תקו"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א).
(16) פ"א מ"ג.	(23) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 83
(17) ויחי מח, יד.	ואילך. "התמים" חוברת ב ע' מו (עא, ב) ואילך.
(18) כז, כג.	

להה"מ, כי אם אליו כו'²⁴], וא"כ, אי אפשר לומר שבחיינו נתן הבעש"ט את הכל לאחד כו'. ועד"ז אצל הרב המגיד, שתיכף לאחרי הסתלקותו לא ידעו מי ממלא מקומו, שהרי לכל לראש הי' בנו של הה"מ שבתחילה הי' ממלא מקומו²⁵, והיו גם כמה תלמידים מיוחדים, כמו הרמ"מ מהאַרְאָדָאָק כו'²⁶. וכן אצל רבינו הזקן, שנוסף על הבנים, היו גם חסידים שנהגו בנשיאות, כמו הרה"צ ר' אהרן מסטאַרְאָשעלע, שכמה שנים לאחרי שאדמו"ר האמצעי קיבל את הנשיאות, נהג ר"א נשיאות בפני עצמו²⁷, וכידוע מאמר רבינו הזקן (אודות אדמו"ר האמצעי ור"א) על מה שאמרו עליהם הנאהבים והנעימים כו'²⁸. וא"כ, אי אפשר לומר שבחיינו נתן רבינו הזקן את הכל לאחד. וכן בנוגע לאדמו"ר האמצעי, שהי' בנו וחתנו, ועד שאפילו כמה שנים לאחרי הסתלקות אדמו"ר האמצעי היו צריכים להפציר בהצ"צ לקבל את הנשיאות²⁹, ובקושי פעלו זאת (קאם קאם האָט מען זיך אויסגעבעטן). וכן בנוגע להצ"צ, שהיו לו ששה בנים [וכידוע גם הפתגם המקובל³⁰ שהצ"צ הוא ספירת הדעת, מפתחא דכליל שית'³¹], וצוה שכולם יהיו שוה בשוה³², ועד שדוקא מי שבסופו של דבר נתמנה לנשיא בפועל, הנה בחייו של הצ"צ לא חשבו אודותיו, ורק לאח"ז נתגלה כו'³³. וכן בנוגע לאדמו"ר מהר"ש, שהי' בנו הבכור, ועד שבמשך כמה שנים לא רצה אדמו"ר (מהורש"ב) ג"ע לקבל את הנשיאות³⁴. ונמצא, שבמשך כל שבעת הדורות לא הי' ענין מינוי הנשיאות באופן (גלאַטיק) שעוד בחייו מסר לאחד את הכל כו'. ובענין זה יש מעלה מיוחדת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלהיותו בן יחיד, קיבל את הכל בחיי אביו (מיד כשנולד — בשנת תר"ם, או כשאביו קיבל את הנשיאות — בשנת תרמ"ג), ע"ד ובדוגמת הסמיכה שסמך משה את יהושע, עליו נאמר³⁵ ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל (ע"כ מאמר המוסגר).

24) ראה מגדל עז (כפר חב"ד, תש"מ) ע' קנב. ועוד.

25) ראה אגרות-קודש אדה"ז ח"א ס"ע קצט ואילך.

26) ראה אגרות-קודש שם ע' רא. בית רבי

ח"א ספ"ד. רפ"ח. פכ"ה (סב, ב). שיחת יט

כסלו תרצ"ג (לקו"ד ח"א ל, א). לקו"ש ח"ב ע' 459 ואילך. ועוד.

27) ראה בית רבי ח"ב פ"ב (ג, ב ואילך).

28) ראה שם (ד, א הערה א).

29) ראה גם תו"מ — רשימת היומן ע' רפד.

30) ראה גם שמועות וסיפורים ח"א ע' 69 ואילך.

31) ראה זח"ב קעז, ב.

32) ראה גם תו"מ — רשימת היומן ע' רפד.

33) ראה גם שמועות וסיפורים ח"א ע' 69 ואילך.

34) ראה שיחת שמע"צ ושמח"ת תרצ"ה (לקו"ד ח"א קעת, ב ואילך).

35) תשא לג. יא.

ד) **וממשיך** במאמר, שענין הסמיכה, שהוא המשכת אור עליון שיוכל להתקרב, מתחיל בק"ש שעהמ"ט, דאז עושה האדם חשבון צדק בנפשו כו', ונעשה אצלו הסכם והסכם גמור לעזוב דרכו הלא טובה, ולמסור וליתן עצמו לאלקות כו', ולאח"ז באה עבודת התפלה בהתבוננות דפסוד"ז וברכות ק"ש, עד שבא לואהבת גו' בכל לבבך³⁶, בשני יצריך³⁷, ועד לשלימות העבודה בתפלת העמידה כעבדא קמי מרי³⁸, ואז הנה בלימוד התורה שאחר התפלה מאיר גילוי אור בנפשו מלמעלמ"ט.

ה) **ויש** לקשר ענין זה גם עם דברי בעל הגאולה בשיחת ש"פ פינחס י"ד תמוז ה'ש"ת (כמוזכר לעיל³⁹), שבסיומה⁴⁰ מעורר אודות הצורך לעסוק בכל יום בלימוד דא"ח נויש לדייק בלשון הרב, שלפעמים הלשון הוא לימוד החסידות, וכאן הלשון הוא לימוד דא"ח (דברי אלקים חיים), כמבואר בפירוש מארז"ל⁴¹ אלו ואלו דברי אלקים חיים, שגם כפי שנמשך למטה הרי זה דברי אלקים חיים בגילוי], באמרו, שישנם כאלו שמתנצלים ופוטרים את עצמם מלימוד דא"ח בכל יום, בתירוצים שונים, שאין להם זמן כיון שצריכים לעסוק בפרנסה, או שהם עסוקים ביותר בתלמוד תורה דרבים. אבל באמת הרי הם תירוצים של שוא. הן אמת שיש צורך בפרנסה, ובפרט הטענה ע"ד העסק בתלמוד תורה דרבים, אבל אעפ"כ צריכים בכל יום ללמוד חסידות. אין הכוונה לריבוי זמן דוקא, אבל העיקר הוא שתהי' הקביעות בנפש. אפילו כאשר לומדים בכל יום זמן קצר (א' קליינע וויילע), הרי זה צ"ל חקוק בלבו ונפשו, שאז, הנה בכל מעמד ומצב (וואו מען שטייט און גייט) במשך כל היום כולו, זוכר מה שלמד היום (ער וועט זיך א' כאַפ טאַן: אה! וואָס האָב איך היינט געלערנט), ויפעל לטובה על כל הענינים בכל היום.

ו) **והענין** בזה, דהנה, לא ברשיעי עסקינן⁴², אלא שיש לו טענה שאין לו פנאי בגלל שצריך לעסוק בפרנסה, ויתירה מזה, שטענתו היא שאין לו פנאי ללמוד דא"ח בגלל עסקו בתלמוד תורה דרבים, ולכאורה, כיון שתלמוד תורה כנגד כולם⁴³, ובפרט תלמוד תורה דרבים, שזוהי המעלה היותר גדולה בתלמוד תורה (כדאיתא בגמרא במסכת מגילה⁴⁴), א"כ, מהו אומרו שזהו תירוץ של שוא כו'.

(40) ספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 166.

(41) עירובין יג, ב.

(42) ראה יומא ו, א. ועוד.

(43) משנה ריש פאה.

(44) ג, ב.

(36) ואתחנן ו, ה.

(37) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י

עה"פ.

(38) ראה שבת י, א.

(39) בהתחלת ההתוועדות.

ויוכן בהקדם הביאור במאמר רז"ל⁴⁵ (וכן הוא פסק בהלכה בשו"ע⁴⁶ וגם בקיצור שו"ע⁴⁷) שסדר העבודה הוא שצריך לילך מבית הכנסת לבית המדרש, והיינו, שגם תלמיד חכם שכל ענינו הוא לימוד התורה בביהמ"ד, ועד לתלמוד תורה ברבים, אין לו לילך מיד לבית המדרש, אלא צריך לילך תחילה לבית הכנסת, כי, כדי שלימוד התורה (בביהמ"ד) יהי' כדבעי צ"ל הקדמת התפלה⁴⁸ (בביהכנ"ס), שבה מבקש מהקב"ה חננו מאתך חכמה בינה ודעת, ועוד לפני"ז, שבהתחלת התפלה ישנו הענין דברכת התורה. והענין בזה, דהנה כתיב⁴⁹ מי האיש החכם ויכן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורת, ואיתא בגמרא⁵⁰ דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים, ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורת וגו', אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחלה, והיינו⁵¹, שודאי עוסקין היו בתורה תמיד, ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שלא היו מברכין בתורה תחלה, כלומר, שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עלי', שלא היו עוסקים בה לשמה כו'. וכללות הענין בזה, שהתוכן דברכת התורה הוא שצריך לידע ולהרגיש שהתורה אינה שכל אנושי, אלא תורתו של הקב"ה, נותן התורה, שנתן לנו את תורתו, וכאשר הלימוד הוא ללא הקדמת ברכת התורה, היינו, שלא ניכר ונרגש אצלו שלומד תורתו של הקב"ה, אזי נעשה ענין החורבן והגלות של בניי והשכינה עמם. וזהו גם מה שאמרו רז"ל⁵² זכה (ללמוד לשמה ולקיימה) נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה, והיינו, שאף שהתורה היא חכמתכם וכינתכם לעיני העמים⁵³, הנה כאשר הלימוד אינו כדבעי, לא זכה, הרי לא זו בלבד שלא נעשית לו סם חיים, אלא עוד זאת, שיורד מדחי אל דחי כו', ועד שנעשית לו סם מיתה רח"ל.

והנה כשם שצ"ל הקדמת התפלה ללימוד התורה, כמו"כ בלימוד התורה גופא צ"ל הקדמת התפלה שבתורה, שזהו"ע לימוד דא"ח⁵⁴. דהנה⁵⁵, ללא לימוד דא"ח, יכול להיות לימוד התורה רק מצד

(51) פי' הר"ן שם.

(52) יומא עב, ב (ובפרש"י).

(53) ואתחנן ד, ו.

(54) ראה קונטרס עץ החיים פכ"ה.

(55) ראה גם קונטרס הנ"ל פי"א ואילך.

פכ"א-כב.

(45) ברכות סד, א.

(46) או"ח רסקנ"ה.

(47) רסכ"ז.

(48) ראה לקו"ת ברכה צו, ב.

(49) ירמי' ט, יא-יב.

(50) נדרים פא, א.

טיב ההבנה וההשגה שבה, והיינו לפי שהתורה נתלבשה בשכל אנושי, שלכן, הנה מי שיש לו הבנה והשגה טובה, יכול להבינה היטב בשכלו, ועד שגם אינו יהודי, להבדיל, יכול להבין את השכל שבתורה, וכמו הדין שכופר הכל פטור משבועה, לפי שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו⁵⁶, וכיו"ב, שגם אינו יהודי יכול להשיג זה בשכלו, ועאכו"כ שאיש ישראל יכול להגיע לזה בעצמו ע"י שכלו והשגתו, ולכן יכול לחשוב שכל ענין התורה הוא שכל אנושי, והראי', שיש ענינים בתורה שגם אינו יהודי יכול להגיע אליהם בשכלו והשגתו. והעצה לזה היא לימוד דא"ח, כי, בכל ענין שלומדים בדא"ח רואים בגלוי שזהו ענין אלקי כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש בהשיחה שההתנצלות על העדר לימוד דא"ח בכל יום בגלל שעסוק בתלמוד תורה דרבים הוא תירוץ של שוא, כי, כדי לפעול שלימוד התורה (גם לימוד התורה דרבים) יהי' כדבעי, באופן שיהי' ניכר ונרגש שזוהי תורתו של הקב"ה, לא יועיל להוסיף עוד יותר בלימוד התורה (אף שע"ז יקיים מצות ת"ת), אלא בהכרח ללמוד את החלק שבתורה שהוא בדוגמת ענין התפלה וברכת התורה, שזהו לימוד דא"ח דוקא. וכמו בלימוד גליא דתורה גופא, שכדי שיוכל לפסוק דין בעניני איסור והיתר, לא יועיל ללמוד שו"ע חושן משפט, דאף שחו"מ הוא גם תורה, מ"מ, גם אם ילמד חו"מ מתחילתו ועד סופו, לא יוכל לפסוק דין בהלכות איסור והיתר, ובשביל זה צריך ללמוד שו"ע יורה דעה דוקא. וכמו"כ כדי שיהי' אצלו הענין דאורח חיים פן תפלוס גו'⁵⁷, צריך ללמוד שו"ע אורח חיים דוקא. וכן הוא גם בנוגע להצורך בלימוד דא"ח בכל יום, שפועל גם על לימוד הנגלה שיהי' כדבעי, ופועל לטובה על כללות ההנהגה בכל היום.

ז) ומסיים במאמר (לאחרי שמבאר כללות ענין הקדמת העבודה דתפלה, החל מענין הסמיכה, שהוא המשכת אור עליון שיוכל להתקרב), וזהו שלש תכיפות הן, דכללות כולם היא העבודה בג' הקוין, דתפלה תורה ועבודה וקיום המצוות שהו"ע עבודת הבירורים. תיכף לסמיכה שחיטה, העבודה דקרבנות שהו"ע התפלה, דשחיטה הוא מלשון המשכה ורצון, והיינו, שהעבודה היא אשר ההסכם שבתפלה יבוא לידי פועל טוב, ואז אין פסול נוגע באותו קרבן. תיכף לנט"י ברכה, דכל עשיותיו יהיו לשם שמים כו'. תיכף לגאולה תפלה, שהו"ע ההתחברות

באלקות ע"י עסק התורה. ועי"ז נעשה הענין דיברכך הוי' (דלעילא) מציון, שמתגלה נקודת הנשמה, ונשלמת על ידו הכוונה העליונה כו'.

(ח) ויש להוסיף, שכל האמור לעיל מודגש יותר בעמדנו לאחרי ארבעים שנה, שאז קאי איניש אדעתי דרביי⁵⁸, ובפרט בנוגע להוראה מפורשת בתורתו (לא רק לימוד הוראה מסיפור המאסר והגאולה וכיו"ב), כמו ההוראה הנ"ל ע"ד לימוד דא"ח בכל יום⁵⁹, שלכן צריך כאו"א למסור נפשו על קיום הוראה ושליחות זו. וכיון שזוהי הוראה בתורה, הרי זה ככל עניני התורה שדרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום⁶⁰. ובודאי יש נתינת כח שיוכלו לקיים הוראה זו, שהרי טוב⁶¹ עין הוא יבורך⁶².

(58) ראה ע"ז ה, ב.

(59) ראה גם בהשיחה (ס"ג), שהענין ד"קאי איניש אדעתי דרביי" הוא גם בנוגע לענינים שעדיין לא עברו ארבעים שנה מזמן אמירתם

כו'.

(60) משלי ג, יז.

(61) שם כב, ט. וראה זח"ג (אד"ר) קל, א

(62) חסר הסיום (המו"ק).